

Svenska Tandläkare-sällskapets Riksstämman:

## Odontologisk smørgåsbord med pasienten i sentrum

**M**ed en blanding av fest og forskning ble Svenska Tandläkare-sällskapets Riksstämman avholdt den siste helgen i oktober, denne gangen på nytt i Göteborg. Stort sett uteble de store, tabloide nyhetene, da hovedvekten var lagt på det brede og hverdagslige, og utvalget av forelesninger og debatter var så stort at man måtte være ordentlig «pålest» for å kjede seg. På programmet var det flere norske innslag, blant annet presenterte Jon Sudbø sin banebrytende genforskning rundt oral leukoplaki.

Årets motto var «En Riksstämman för alla – med pasienten i centrum», og i løpet av tre dager ble nevntes forhold til samfunnet, forskningen og det kliniske analysert og kommentert. Det som en tid har preget svensk odontologidebatt utad er det skarpe skillet mellom tannpleie og annen helse, med andre ord ikke noe nytt under solen. Men nå la tannlegen og legen Gunilla Bolinder fra Karolinska Sjukhuset fram konkrete forslag til hvordan et samarbeid med helsevesenet (om for eksempel blodprøver) skal kunne fange inn pasientene på et tidlig stadium.

Dermed sparer man penger, noe som får en og annen tannlege til å spørre hvem «man» er, og hvem som skal betale ekstraarbeidet i tannlegestolen. De byråkratiske og bransjekulturelle problemene er store, og et detaljert samarbeid rundt pasienten ligger fremdeles langt inn i fremtiden, men det var altså ingen tilfeldighet at det var legen Johan Calltorp som åpnet årets svenske rikstevne.

– Det at man i framtiden kanskje kan få målt blodtrykket og tatt blodprøve hos tannlegen, som siden sender den videre til helsevesenet for analyse, er meget interessant og vil kunne åpne for helt nye samarbeidsformer og ressurser, sa han som også er helsedirektør i Västra Götalandsregionen.



Jon Sudbøs gentest for identifisering av premaligne slimhinnesjoner ble en av den svenske Riksstämmans mest interessante presentasjoner. Sudbø (t.v.) her i samtale med Mats Jonell.

### Seksti foredrag og symposier

Da det var sagt, rullet over seksti foredrag og symposier i gang. Som basarkjøpmenn lokket talerne med mer eller mindre spennende utrop og fylte salene deretter, noen helt til bredden, så mange interesserte ikke kom inn.

Den egentlige markedsplassen holdt hus på Swedental i Svenska Mässans store haller. Utstyrsmessen hadde lokket fram over 150 utstillere, og de besøkende kunne kjøpe alt fra hele innredninger til munnspeil med sugefunksjon. Det var vanskeligere å forstå den finske optikerens baktanke med å ha Coca Colabegere som lampeskjerm på sin stand for lupebriller.

### Gener i odontologien

Særlig lørdag var coladebatten aktuell, da forskere fra Umeå universitet presenterte et par nye gener som de mente aktivt bidrar til utvikling av karies. I følge

professor Nicklas Strömberg ved Tandläkarhögskolan i Umeå bevirker genene at saliva lettere binder til seg kariesbakterier, så colaen og tannbørstingen slipper å bære hele skylden.

På den annen side har han funnet et gen som gir resistens mot karies. Forskerne holder nå på å rendyrke et protein som finnes i saliva hos pasienter med lite karies, noe som på sikt skal gi et nytt skyllemiddel for å normalisere munnens surhetsgrad. Samtidig presenterte Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU) en stor rapport som etter mange diagrammer stort sett konkluderte med at det viktigste er å børste tennene med fluortannkrem (se for øvrig artikkel side 832 (red.anm.)).

Også Norge bidro til den genetiske debatten i Göteborg. Jon Sudbø er både tannlege og lege på Radiumhospitalet i Oslo, og hans innlegg om oral leukoplaki ble fulgt med stor interesse. Hans

genestet for identifisering av hvilke pre-maligne slimhinnelesjoner som kan utvikle seg til cancer fikk stor oppmerksomhet, ikke minst fordi dagens patologer og histologer av og til har gitt litt ulike svar på problemet. – Dette er utrolig spennende og revolusjonerende, sa Nina Wiencke Gerner, som sammen med Liv Lyssandtræ var NTFs fagnevnds øyne og ører i Göteborg. – Jon Sudbø henviser blant annet til at det smertestil-lende og betennelsesdempende prepa-ratet COX<sub>2</sub>-hemmere, ofte brukt på reuma-tiske pasienter, kan gå inn i den gene-tiske kjeden og forhindre utvikling av cancer. Så vi vil gjerne ha ham som foreleser også i Oslo.

### På idéjakt

Mens Nina Wiencke Gerner gjerne styrte skrittene mot sitt eget fagområde, endodonti, konsentrerte Liv Lyssandtræ seg om de offentlige tannlegenes situasjon. Under den spontane evalueringen i messerestauranten konkluderte de med at det faglige nivået er vel så høyt på norske landsmøter, men opplegget, or-ganiseringen og pedagogikken kan være litt annerledes i Sverige. – For eksempel var posterutstillingen med tilhørende miniforedrag en grei måte å presentere nye forskningsprosjekter på, syntes Liv Lyssandtræ, som utstyrte seg med et mentometer i form av en fjernkontroll og entret symposiet der ulike kliniske løsninger på klassiske problemer ble presentert. Publikum stemte frem beste behandling i god demokratisk ordning.

For øvrig var det lett å drukne i informasjon. Stakk man nesen rundt et hjørne kunne man plutselig få vite at

*Dorthe Holst forbereder et symposium om distriktstannpleie med Angeles Bermudez-Svankvist (t.v.), Lars Gahnberg og Lars Sjødin.*



humant papillomvirus også kan gi oral hudcancer (noe gynekologer har mistenkt lenge, da viruset beviselig er koplet til livmorscancer). Eller at avdelingen for ortodonti ved Eastmaninstituttet

i Stockholm har utviklet en ny behandlingsmetode for barn med alvorlig underutvikling av kjeven, egentlig lånt fra ortopedisk kirurgi. Friskt oversatt fra latin konstruerer man en ny fraktur og setter dit en skrustikke som sakte trekker bendelene fra hverandre så ny bændan-nelse kan stimuleres.



*Røntgensimulatoren er utviklet på Tandvårdshøgskolan ved Umeå universitet, som etter forholdene (langt nord, liten by) har et ganske fremragende forskningsmiljø. Den virtuelle radiografien er utviklet som undervisningsverktøy og skal forbedre studentenes arbeidsmiljø.*

### Flere foredragsholdere fra Norge

For de norske besøkende fantes det flere kjente ansikter, og for eksempel Dorthe Holst, professor i samfunnsodontologi ved Oslo universitet, storkoste seg når hun kunne overraske debattantene med uventede argumenter. – Et stevne som dette skal jo også være litt underholdning, smilte hun.

Den svenske privattannlegen Roy Samuelsson fra Oslo var helt enig og viste bilder av seg selv i bar overkropp på høyfjellet, spilte trompet og fortalte om sementeringsteknikk og keramisk behandling. At odontologilegenden

- ▶ Sverker Toreskog var moderator på symposiet om adhesiv tannpleie og åpnet med rungende sang satte ikke akkurat ned tempoet.

Vegg i vegg var det en mer dempet stemning. Der presenterte den norske rettsodontologiske professoren Tore Solheim Torgersensakens tannsporanalyse. Han slo samtidig et slag for svensk rettsodontologi, som i dag er uten forankring på høyskolene og stramt styrt av Statens Rättsmedicinalverk. Det ble symptomatisk at Svensk Rättsodontologisk Förenings årsmøte ble avlyst da ingen kom, bortsett fra entusiastene Eva Bor, som hadde sendt ut innkallelsen.

### Odontofobiavhandling fikk pris

Prisen for beste avhandling fikk Catharina Hägglin for sin forskning om odontofobi, altså tannlegeskrekk, som nesten tre prosent av pasientene lider av. Avhandlingen viser tydelig sammenheng mellom odontofobi og pasientens allmenne uro, sinnsstemning og humør. Hun oppfattet prisen som en erkjennelse av odontologisk atferdsvitenskap.

Riksstämman i Göteborg ble arrangert av Svenska Tandläkare-sällskapet, en stiftelse under Svenska Tandläkarförbundet. Også i år hadde tannhelsesekretærene sitt eget «stevne i stevnet», med foredrag og møter tilpasset akkurat deres yrkesgruppe og arbeidsforhold. – Det at vi ikke bare avgrenser vår Riks-



*Professor Tore Solheim i rettsodontologi fant få yrkesutøvende kollegaer i Sverige. Student Caroline Röjthammer fra Tandvårdshögskolan i Malmö kunne fortelle om utdannelsens neglisjering av emnet.*

stämman til tannlegene, gjør at vi får en veldig familiær atmosfære. I år har vi også en del innspill fra helsesektoren, og det er nettopp den grenseløse kontakten mellom bransjene og yrkeskategoriene som ligger i tiden, sa John Danin, formann i Riksstämmanemnden. – Dette skal være et odontologisk smørsgås-

bord. Samtidig som vi vil vise spisskompetansen vil vi være et bredt samlingsforum for hverdagens tannleger. Det er litt av poenget med Riksstämman.

*Tekst og foto: Morten Valestrand*